

Praxi soukromého lékaře – fyzické osoby lze již prodávat i dědit

Zakládat s.r.o. za tímto účelem je již zbytečné

Již jsme sice zveřejnili informaci o novele zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, která byla provedena zákonem č. 200/2015 Sb., ve kterém je nové ustanovení § 17 odst. 8 umožňující dědění a prodej soukromých lékařských praxí fyzických osob. Vyplyvá z něho, že není třeba pro účel prodeje nebo dědění soukromé lékařské praxe převádět tuto praxi na společnost s ručením omezeným, nebo jinou obchodní společnost, protože prodat či dědit soukromou lékařskou praxi fyzické osoby již zákon umožňuje a zakládání s.r.o. pro tento účel by bylo zbytečné.

Skoro dvacet let usilovala komora o možnost prodeje a dědění lékařských praxí, včetně smluv se zdravotními pojišťovnami. Podařilo se 1. září 2015

Česká lékařská komora usilovala o možnost prodávat a dědit soukromé lékařské praxe fyzických osob téměř dvacet let. Podařilo se to až nyní novelou zákona o veřejném zdravotním pojištění, která nabyla účinnosti 1. září 2015.

Dosud soukromý lékař, provozující svou praxi jako fyzická osoba, který chtěl tuto praxi prodat a nechtěl riskovat, že kupující nebude vybrán ve výběrovém řízení a celý prodej se zkomplikuje, byl postaven před nutnost převést svou praxi fyzické osoby na s.r.o., ukončit smlouvu se zdravotními pojišťovnami jako fyzická osoba a navázat s nimi smlouvu jako s.r.o. a poté převést svůj obchodní podíl v s.r.o. na kupujícího. Podobně se radilo i lékařům, kteří pomýšleli na možnost znehodnocení majetku v případě úmrtí a přáli si, aby jejich soukromou praxi mohli dědit jejich dědicové. Mnozí, zejména starší lékaři, by raději s.r.o. nezakládali a prodali svou praxi fyzické osoby tak, jak ji dosud provozovali, ale byli k tomu nuceni celkem málo pochopitelnou právní úpravou.

Důvodů proč převést praxi soukromé osoby na s.r.o. může být několik, jak právních, tak daňových, tak i ryze praktických a obojí má své výhody a nevýhody - právní, organizační, finanční i daňové. Je věcí každého lékaře, aby si zvážil výhody a nevýhody provozování praxe fyzickou osobou nebo obchodní společností. Nicméně zakládat s.r.o. jen proto, abych mohl svou praxi v budoucnu prodat nebo aby ji mohli po mně moji dědicové zdědit, již lékař nemusí.

Je třeba poznamenat, že i ohledně s.r.o. byl zákon o veřejném zdravotním pojištění až do poslední novely účinné k 1. září 2015 poměrně „děravý“. Umožňoval sice, aby lékař mohl převést praxi fyzické osoby na s.r.o., aniž by se muselo konat výběrové řízení, pokud se nezměnil rozsah poskytovaných zdravotních služeb, avšak neukládal zdravotním pojišťovnám povinnost s nově vzniklým s.r.o. uzavřít smlouvu ve stejném rozsahu jako s lékařem-fyzickou osobou, i když výběrové řízení nebylo nutné. Lékař-fyzická osoba tedy do jisté míry riskoval, když ukončil poskytování zdravotních služeb hrazených ze zdravotního pojištění a spoléhal, že s nově založenou s.r.o. uzavřou zdravotní pojišťovny smlouvu. S jeho nově založenou právnickou osobou, např. s.r.o., zdravotní pojišťovna sice mohla, ale nemusela uzavřít smluvní vztah. V této věci právní kancelář ČLK učinila i dotaz na Ministerstvo zdravotnictví ČR, zda je skutečně na libovůli zdravotní pojišťovny, když zákon již nevyžaduje výběrové řízení k uzavření či neuzavření smlouvy s s.r.o., která by nahradila smlouvu s fyzickou osobou-soukromým lékařem, zda smlouvu uzavře či nikoli. Odpověď byla taková, že je zcela na vůli příslušné zdravotní pojišťovny, zda takovou smlouvu s nově vzniklým s.r.o. uzavře. Zákon pouze umožňoval, aby nezmění-li se rozsah poskytovaných zdravotních služeb, nemuselo být před uzavřením smlouvy s s.r.o. nahrazujícím fyzickou osobu konáno výběrové řízení. Nenařizoval však zdravotním pojišťovnám smlouvu s nově založenou s.r.o. místo fyzické osoby opravdu uzavřít.

Současná novela zákona o veřejném zdravotním pojištění účinná k 1. září 2015 však již jednoznačně stanoví, že zdravotní pojišťovna je povinna uzavřít s kupující osobou nebo s osobou, která je dědicem po zemřelém soukromém lékaři na jejich žádost smlouvu o poskytování a úhradě hrazených služeb ve stejném rozsahu jako s původním poskytovatelem, a to do 180 dnů ode dne doručení žádosti zdravotní pojišťovně. Smlouvu není zdravotní pojišťovna povinna uzavřít, pokud původnímu poskytovateli smlouvu vypověděla.

Jaký je tedy přesný text nového ustanovení § 17 odstavce 8 zákona o veřejném zdravotním pojištění č. 48/1997 Sb.:

„Došlo-li k převodu všech majetkových práv vztahujících se k poskytování zdravotních služeb z poskytovatele, který požádal o odnětí oprávnění k poskytování zdravotních služeb podle zákona o zdravotních službách na jinou osobu, které bylo v návaznosti na to uděleno oprávnění k poskytování zdravotních služeb, nebo poskytuje-li jiná osoba zdravotní služby na základě osvědčení o splnění podmínek pro pokračování v poskytování zdravotních služeb po zemřelém poskytovateli podle zákona o zdravotních službách, nebo následně jí uděleného oprávnění k poskytování zdravotních služeb, uzavře zdravotní pojišťovna s touto osobou na její žádost smlouvu o poskytování a úhradě hrazených služeb ve stejném rozsahu, jako s původním poskytovatelem a to do 180 dnů ode dne doručení žádosti zdravotní pojišťovně; smlouvu není zdravotní pojišťovna povinna uzavřít v případě, že původnímu poskytovateli smlouvu vypověděla. Žádost může osoba uvedená ve větě první, podat nejpozději do 30 dnů ode dne udělení oprávnění k poskytování zdravotních služeb,

jde-li o osobu, na niž byla převedena majetková práva vztahující se k poskytování zdravotních služeb, nebo do 30 dnů ode dne udělení osvědčení o splnění podmínek pro pokračování v poskytování zdravotních služeb, jde-li o osobu, která pokračuje v poskytování zdravotních služeb po zemřelém poskytovateli. Do doby uzavření smlouvy o poskytování a úhradě hrazených služeb, má osoba uvedená ve větě první právo na úhradu poskytnutých hrazených služeb v rozsahu vyplývajícím ze smlouvy o poskytování a úhradě hrazených služeb uzavřené mezi původním poskytovatelem a zdravotní pojišťovnou, nejdéle však po dobu 210 dnů ode dne převodu majetkových práv vztahujících se k poskytování zdravotních služeb nebo ode dne, od kterého pokračuje v poskytování zdravotních služeb na základě oprávnění zemřelého poskytovatele“.

K tomu je třeba citovat též ustanovení § 23 odstavec 3 zákona o zdravotních službách č. 372/2011 Sb., v platném znění, které zní takto:

„Poskytovatel, který žádá o odnětí oprávnění k poskytování zdravotních služeb a hodlá převést majetková práva vztahující se k poskytování zdravotních služeb na jinou osobu, oznámí tuto skutečnost příslušnému správnímu orgánu současně s podáním žádosti o odejmutí oprávnění. Pokud nabyvatel majetkových práv, vztahujících se k poskytování zdravotních služeb, hodlá zahájit poskytování zdravotních služeb dnem odejmutí oprávnění dosavadnímu poskytovateli, uvede tuto skutečnost v žádosti o udělení oprávnění k poskytování zdravotních služeb. Je-li podána žádost o udělení oprávnění k poskytování zdravotních služeb nejpozději v den podání žádosti o odejmutí oprávnění dosavadnímu poskytovateli a jsou splněny podmínky pro udělení oprávnění, rozhodne příslušný správní orgán o odejmutí oprávnění a udělení oprávnění ke stejnému dni; odvolání proti rozhodnutí nemá odkladný účinek“.

Ohledně zemřelého soukromého lékaře, který provozoval praxi jako fyzická osoba a možnosti dědění této praxe jeho dědici uvádí § 27 zákona č. 372/2015 Sb., o zdravotních službách v platném znění následující:

„Zemře-li poskytovatel a nejde-li o osobu uvedenou v § 16 odst. 2 (poznámka: § 16 odstavec 2 pojednává o osobě poskytující zdravotní služby ve zdravotnickém zařízení jiného poskytovatele) může na základě jeho oprávnění k poskytování zdravotních služeb pokračovat v poskytování zdravotních služeb jiná fyzická nebo právnická osoba, jestliže:

- a) je oprávněna užívat zdravotnické zařízení, v němž poskytoval zdravotní služby zemřelý poskytovatel;***
- b) jsou splněny podmínky uvedené v § 16 odst. 1, jde-li o fyzickou osobu, nebo podmínky uvedené v 16 odst. 3, jde-li o právnickou osobu;***
- c) do 15 dnů ode dne úmrtí poskytovatele písemně oznámí příslušnému správnímu orgánu úmysl pokračovat v poskytování zdravotních služeb. Osoba, která pokračuje v poskytování zdravotních služeb má práva a povinnosti poskytovatele.***

Úmysl pokračovat v poskytování zdravotních služeb je osoba uvedená v odstavci 1 povinna písemně oznámit do 15 dnů ode dne úmrtí poskytovatele též zdravotním pojišťovně, se kterými měl zemřelý poskytovatel ke dni úmrtí uzavřeny smlouvy podle zákona o veřejném zdravotním pojištění. Oznámit-li úmysl pokračovat v poskytování zdravotních služeb více osob, může v poskytování zdravotních služeb pokračovat ta z nich, na které se písemně dohodly; podpisy na dohodě musí být úředně ověřeny. K uzavření dohody vyzve osoby, které oznámily úmysl pokračovat v poskytování zdravotních služeb příslušný správní orgán, jenž současně stanoví lhůtu, ve které mu má být dohoda předložena.

V poskytování zdravotních služeb musí být pokračováno nejpozději do 60 dnů ode dne úmrtí poskytovatele. Osoba uvedená v odstavci 1 je povinna písemně oznámit příslušnému správnímu orgánu datum, od kterého pokračuje v poskytování zdravotních služeb a to nejpozději do 10 dnů od tohoto data. Součástí oznámení jsou doklady prokazující splnění podmínek pro poskytování zdravotních služeb, dále prohlášení, že oznamovatel je oprávněn užívat k poskytování zdravotních služeb zdravotnické zařízení, v němž poskytoval zdravotní služby zemřelý poskytovatel".

Jsou-li splněny podmínky pro pokračování v poskytování zdravotních služeb, vydá příslušný správní orgán na základě oznámení oznamovateli osvědčení o splnění těchto podmínek.

Tolik platná právní úprava podle zákona o zdravotních službách, jak lze převést oprávnění k poskytování zdravotních služeb z prodávajícího lékaře-fyzické osoby na kupujícího lékaře-fyzickou osobu nebo jak lze pokračovat v poskytování zdravotních služeb po zemřelém poskytovateli.

Zákon o veřejném zdravotním pojištění ve znění před novelou ze dne 1. září 2015 však současně stanovil, že zdravotní pojišťovny jsou povinny uzavřít smlouvu o poskytování hrazených služeb s kupujícím poskytovatelem nebo s dědicem na dobu 90 dnů. Za těchto okolností nemělo příliš smysl postupovat tak, jak umožňovalo ustanovení § 27 a § 23 odst. 3 zákona o zdravotních službách, pokud neměl kupující nebo dědic předjednáno se zdravotními pojišťovnami, že bude uzavřen smluvní vztah na další dobu. Novelou zákona o veřejném zdravotním pojištění, účinnou k 1. září 2015 je stanoveno, že smlouvu s dědicem nebo kupujícím uzavřou zdravotní pojišťovny ve stejném rozsahu, v jakém ji měly uzavřenu s prodávajícím lékařem nebo se zemřelým lékařem.

Jak se v tom vyznat:

V případě prodeje lékařské praxe fyzické osoby je třeba tuto skutečnost oznámit příslušnému správnímu orgánu – tedy krajskému úřadu, v Praze Magistrátu hl. m. Prahy a současně podat žádost o odnětí oprávnění k poskytování zdravotních služeb. Kupující naopak podá žádost o udělení oprávnění k poskytování zdravotních služeb na místo prodávajícího poskytovatele. Tuto žádost musí podat nejpozději v den, kdy prodávající podal žádost o odejmutí oprávnění k poskytování zdravotních služeb. V takovém případě krajský úřad rozhodne o odejmutí

oprávnění prodávajícímu a udělení oprávnění kupujícímu ke stejnému dni. Do 30 dnů od udělení oprávnění k poskytování zdravotních služeb kupujícímu lékaři musí tento lékař požádat zdravotní pojišťovny, se kterými si přeje mít nadále uzavřenu smlouvu ve stejném rozsahu jako prodávající lékař, o smlouvu o poskytování a úhradě hrazených služeb s tím, že jde o koupi lékařské praxe. Zdravotní pojišťovna je povinna do 180 dnů této žádosti vyhovět a uzavřít s kupujícím smlouvu o poskytování hrazených služeb ve stejném rozsahu, jako ji měla uzavřenu s prodávajícím. Do té doby než tak učiní, tedy vlastně od okamžiku, kdy kupující lékař začal na základě svého nového oprávnění poskytovat zdravotní služby, je však bez smlouvy příslušná zdravotní pojišťovna povinna hradit kupujícímu poskytované hrazené služby ve stejném rozsahu jako původnímu poskytovateli – nejdéle však po dobu 210 dnů ode dne převodu majetkových práv. Je zde tedy jakýsi polštář 30 dnů mezi dobou, kdy pojišťovna hradí i bez smlouvy poskytnuté zdravotní služby a dobou, do kdy musí uzavřít smlouvu na základě žádosti kupujícího poskytovatele.

Obdobné lhůty se vztahují i na případ dědiců, kteří se dohodli na poskytování zdravotních služeb po zemřelém poskytovateli.

V případě zemřelého poskytovatele tedy musí dědicové, kteří jsou oprávněni užívat zdravotnické zařízení, v němž poskytoval zdravotní služby zemřelý poskytovatel oznámit do 15 dnů ode dne úmrtí poskytovatele zdravotním pojišťovnám i příslušnému správnímu orgánu úmysl pokračovat v poskytování zdravotních služeb po zemřelém poskytovateli. V poskytování zdravotních služeb pak musí být pokračováno nejpozději do 60 dnů ode dne úmrtí poskytovatele. Pokud mezi dědici poskytovatele je lékař, který je schopen sám soukromou praxi po zemřelém nadále provozovat, může ji samozřejmě provozovat tento lékař-dědic. Pokud mezi dědici není taková osoba, pak je možno zaměstnat lékaře, který bude současně odborným zástupcem poskytovatele zdravotních služeb a který bude vykonávat lékařskou praxi z pověření dědiců. Samozřejmě s tímto, nebo s jiným lékařem je posléze možno dohodnout prodej lékařské praxe po zemřelém poskytovateli. „Rozjet“ znovu soukromou praxi je třeba do 60 dnů ode dne úmrtí poskytovatele.

Důležité je, aby se dědicové dohodli, dohodu sepsali, podepsali a nechali podpisy úředně ověřit tak, aby bylo zřejmé, že jsou dohodnuti na dalším pokračování lékařské praxe po zemřelém soukromém lékaři. Do 30 dnů poté, co jim bude vydáno osvědčení o splnění podmínek pro pokračování v poskytování zdravotních služeb po zemřelém poskytovateli, je pak třeba podat žádost zdravotním pojišťovnám o uzavření nové smlouvy. Novou smlouvu jsou zdravotní pojišťovny povinny uzavřít ve stejném rozsahu jako se zemřelým poskytovatelem do 180 dnů. Je zde však lhůta 210 dnů, kdy zdravotní pojišťovny jsou povinny hradit poskytnuté hrazené služby i bez uzavřené smlouvy.

Shrneme-li tedy, co je třeba učinit v případě prodeje soukromé praxe fyzické osoby:

- 1) uzavřít smlouvu o převodu všech majetkových práv vztahujících se k poskytování zdravotních služeb;
- 2) oznámit příslušnému správnímu orgánu úmysl převést majetková práva na jinou fyzickou osobu;
- 3) požádat o odejmutí oprávnění k poskytování zdravotních služeb s tím, že současně kupující požádá o vydání oprávnění k poskytování zdravotních služeb za prodávajícího poskytovatele pro něho;
- 4) jakmile bude kupující mít nové oprávnění k poskytování zdravotních služeb za prodávajícího, požádat – nejpozději však do 30 dnů – zdravotní pojišťovny o uzavření nové smlouvy o poskytování hrazených služeb. Smlouvy musí být uzavřeny ve stejném rozsahu, v jakém je měl uzavřeny prodávající a to do 180 dnů ode dne přijetí žádosti, avšak 210 dnů ode dne přijetí žádosti zdravotní pojišťovny i bez smlouvy zdravotní služby hrazené ze zdravotního pojištění proplácí.

Co dělat v případě, že zemře soukromý lékař a jeho praxi chtějí dále provozovat (a třeba i posléze prodat) dědicové:

- 1) uzavřít dohodu dědiců o tom, kdo a za jakých podmínek je oprávněn užívat zdravotnické zařízení a poskytovat zdravotní služby za zemřelého poskytovatele a podpisy na této dohodě nechat úředně ověřit;
- 2) do 15 dnů ode dne úmrtí soukromého lékaře písemně oznámit krajskému úřadu úmysl pokračovat v poskytování zdravotních služeb. Ve stejné lhůtě totéž oznámit zdravotním pojišťovnám;
- 3) pokračovat v poskytování zdravotních služeb, ať již některým z dědiců, nebo odborným zástupcem, kterého za tímto účelem dědici po zemřelém lékaři zaměstnají, nejpozději do 60 dnů ode dne úmrtí soukromého lékaře, po kterém zdědili majetková práva vztahující se k poskytování zdravotních služeb. Současně oznámit krajskému úřadu datum, od kterého bude pokračováno v poskytování zdravotních služeb.
- 4) Po vydání nového oprávnění k poskytování zdravotních služeb po zemřelém poskytovateli (osvědčení o splnění podmínek pro pokračování k poskytování zdravotních služeb) požádat do 30 dnů příslušné zdravotní pojišťovny o uzavření smlouvy o poskytování hrazených služeb. Zdravotní pojišťovny musí tuto smlouvu uzavřít ve stejném rozsahu jako se zemřelým poskytovatelem do 180 dnů, avšak po dobu 210 dnů hradí hrazené služby i bez uzavřené smlouvy.

Tato právní úprava, která je kombinací dvou zákonů – zákona o zdravotních službách a zákona o veřejném zdravotním pojištění se sice jeví možná jako složitá, ale ve svém důsledku poprvé umožňuje bezproblémový přechod majetkových práv z jednoho poskytovatele na druhého, ať již v případě prodeje nebo dědění soukromé lékařské praxe, včetně smluv se

zdravotními pojišťovnami ve stejném rozsahu, v jakém je měl uzavřen prodávající nebo zemřelý soukromý lékař.

JUDr. Jan Mach